

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вчена Рада

Східноєвропейського університету
імені Рауфа Аблязова

від «21» 05_2021__ протокол № 1

Голова Вченої ради,

ректор Східноєвропейського університету
імені Рауфа Аблязова

I. B. Chudasya
І.Б. Чудаєва

ПОЛОЖЕННЯ

**про освітні програми і навчальні плани в
Східноєвропейському університеті імені Рауфа Аблязова**

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ Університету

від « 22 » __ 05 __ 2021р.№ __

Черкаси – 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Нормативна база

Положення про освітні програми складено відповідно до нормативних документів:

- Закону України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р. №2145-VIII із змінами;
- Закону України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 р. №1556-VII із змінами;
- Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26 листопада 2015 р. №848-VIII;
- Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» від 18 грудня 2019 р. №392-IX;
- Закону України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. № 2939-VI;
- Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. №1700-VII;
- Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», від 6 грудня 2019 р. № 361-IX;
- Постанови Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. №261 із змінами;
- Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» від 30 грудня 2015 р. №1187 із змінами;
- Постанови Кабінету Міністрів України «Про розподіл видатків державного бюджету між закладами вищої освіти на основі показників їх освітньої наукової та міжнародної діяльності», від 24 грудня 2019 р. №1146;
- Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання запровадження індикативної собівартості» від 3 березня 2020 р. №191;
- Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. №977;
- Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 р. №600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 01 жовтня 2019 р. №1254);
- Методичних рекомендацій для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми, затверджених рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти протокол від 29 серпня 2019 р. №9;
- Рекомендацій для експертів Національного агентства стосовно акредитації освітніх програм третього рівня вищої освіти (додаток до «Методичних рекомендацій для експертів Національного агентства щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми»);
- Листа Міністерства освіти і науки України від 28 квітня 2017р. №1/9-239;
- Листа Міністерства освіти і науки України від 05 червня 2018 №1/9-377 «Щодо надання роз'яснень стосовно освітніх програм»;
- Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (14-15.05.2015 р., ESG 2015);
- Порадника щодо заповнення відомостей самооцінювання освітньої програми (для закладів вищої освіти), затвердженим рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, протокол від 29.08.2019 р. №9;
- Бюджетного Кодексу України, зі змінами, від 8 липня 2010 року № 2456-VI;

1.2. Регламент застосування

Положення регулює організаційні та процедурні питання розроблення, відкриття, перегляду та закриття освітніх програм.

Метою Положення є вдосконалення організації розроблення, впровадження та реалізації освітніх програм (далі - ОП), вдосконалення та розвиток системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Східноєвропейському університеті імені Рауфа Аблязова (далі – СУРА чи Університет).

Вимоги цього Положення є обов'язковими для всіх структурних підрозділів Університету.

2. ВИМОГИ ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Вимоги до освітньої програми визначаються стандартами вищої освіти та професійними стандартами, а також внутрішніми стандартами університету, які відображають місію, візію та цінності СУРА.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- вимоги професійних стандартів (у разі їхньої наявності).

Професійні стандарти визначають вимоги до кваліфікаційних та спеціальних знань працівників, їх завдань, обов'язків та спеціалізацій. Професійні стандарти є основою для присвоєння професійних кваліфікацій. Освітні програми, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій, мають забезпечувати виконання вимог відповідних професійних стандартів (за наявності), якщо інше не передбачено законодавством.

Стандарти вищої освіти спеціальностей, необхідних для доступу до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання, можуть містити додаткові вимоги до структури освітньої програми, змісту освіти, організації освітнього процесу та атестації випускників. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти для відповідних освітніх програм (далі – освітні програми (ОП)) формується у термінах програмних результатів навчання.

Згідно Закону України «Про вищу освіту» (стаття 5) підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими та науковими програмами на рівнях вищої освіти, наведених в таблиці 2.1.

Обсяг практичної підготовки в освітньо-професійній програмі має бути не менше 30 відсотків від загального обсягу освітньої програми.

Освітньо-наукова програма обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

На другому (магістерському) та третьому (доктор філософії) рівнях вищої освіти можуть створюватися міждисциплінарні та міжвузівські (у тому числі спільно із закордонними закладами вищої освіти) освітні програми, якщо це не суперечить відповідним стандартам вищої освіти.

Рівні, ступені освіти та обсяги освітніх програм

Рівень освіти	Ступінь освіти	Освітня програма	Обсяг ОП, кредитів ЄКТС
Початковий	Молодший бакалавр	освітньо-професійна	90-120
Перший	Бакалавр	освітньо-професійна	180-240
Другий	Магістр	освітньо-професійна	90-120
		освітньо-наукова	120
Третій	Доктор філософії (PhD) (перший науковий ступінь) на основі ступенямагістра	освітньо-наукова	30-60
Науковий	Доктор наук (другий науковий ступінь) на основі ступеня доктора філософії	–	–

На третьому рівні вищої освіти можуть створюватись міжгалузеві освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії.

Освітні програми використовується під час: внутрішнього забезпечення якості; міжнародного визнання; академічної мобільності; подвійних та спільних дипломів; міжуніверситетської співпраці.

СУРА у межах ліцензованих спеціальностей може запроваджувати освітньо-професійні та освітньо-наукові програми відповідно до вимог стандартів вищої освіти та професійних стандартів.

Відповідно до чинного законодавства Університет:

- може встановлювати додаткові вимоги до компетентностей, результатів навчання та форм атестації при розробленні освітніх програм з метою забезпечення задоволення потреби здобувачів;
- має право використовувати інші формулювання спеціальних (фахових) компетентностей і результатів навчання, забезпечуючи при цьому охоплення всіх вимог стандарту вищої освіти у відповідній освітній програмі.

3. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРОЦЕДУРИ ВІДКРИТТЯ, РОЗРОБКИ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Перед початком роботи з розробки освітньої програми необхідно визначитися:

- чи є потреба на регіональному та державному рівнях у таких фахівцях (в такій програмі), чи забезпечить ця програма студентам пріоритет на ринку праці;
- чи існують необхідні ресурси для створення та реалізації програми у СУРА;
- чи буде програма юридично визнаною в інших країнах.

3.1. Відкриття освітньої програми

З метою забезпечення відповідності змісту підготовки фахівців вимогам ринку праці (зовнішніх стейкхолдерів), сучасного виробництва, досягненням світової та національної науки, техніки та технологій, реалізації власних наукових шкіл та науково-технічних розробок, в межах стратегії розвитку та концепції інноваційного розвитку СУРА, Університет може запроваджувати ОП в межах ліцензованих спеціальностей.

Відкриття освітньої програми відбувається за умови дотримання наступних етапів:

- ініціювання відкриття освітньої програми на випусковій кафедрі чи декількох кафедр разом;
- обґрунтування доцільності запровадження освітньої програми та розробки проекту її опису;
- погодження відкриття освітньої програми із студентською радою або науковим товариством студентів, докторантів та молодих вчених та вченою радою;
- затвердження її опису Вченою радою Університету.

Форма опису проекту освітньої програми подана у додатку 1 до цього Положення.

3.1.1. Випускові кафедри ініціюють відкриття освітньої програми, визначають її гаранта та формують робочу групу з розробки опису програми. Відповідне рішення приймається на засіданні випускової кафедри.

3.1.2. Обґрунтування доцільності за провадження освітньої програми формується гарантом разом з робочою групою. Для обґрунтування необхідно:

- провести аналіз ринку освітніх послуг і ринку праці, на який орієнтована програма, щодо можливостей майбутнього працевлаштування здобувачів вищої освіти, вказати, які фактори вплинули на рішення відкриття освітньої програми (потреба компаній/підприємств у фахівцях конкретних професій, розширення можливостей надання освітніх послуг за спеціальністю, зміна умов ринку праці) тощо;
- розробити проект опису освітньої програми у відповідності до процедури та форми визначеної даним Положенням;
- організувати проведення семінару (круглого столу) зі стейкхолдерами, де обговорити актуальність, цілі та зміст опису освітньої програми;
- здійснити оцінку рівня забезпечення можливого освітнього процесу (відповідність групи забезпечення освітньої програми акредитаційним вимогам, описи навчальних дисциплін та інших видів навчальної діяльності обов'язкового компоненту освітньої програми, матеріально-технічне та інформаційне забезпечення освітнього процесу, описи баз практик, які плануються залучати у процесі реалізації освітньої програми тощо);
- проаналізувати контингент здобувачів вищої освіти за даною (або спорідненою) спеціальністю (в різних закладах вищої освіти) за останні три роки та надати прогнозовані показники кількості абітурієнтів на найближчі три роки на освітній програмі, що відкривається;
- проаналізувати відповідність освітньої програми вимогам внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності в Університеті;

3.1.3. Рішення щодо відкриття освітньої програми та затвердження її опису ухвалюється Вченою радою Університету та вводиться в дію наказом ректора.

3.2. Розробки та оформлення освітньої програми

Опис освітньої програми формують гарант та робоча група за участі стейкхолдерів відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності (або проекту стандарту, в разі відсутності затвердженого стандарту) та професійного стандарту (в разі його наявності).

Проект опису освітньої програми укладається відповідно до форми (Ф 03.02-107) «Освітня програма» мовою викладання (українською, англійською).

Освітня програма повинна мати чітку структуру у контексті загального часу навчання, зокрема за семестрами, роками навчання, а також змістовно в разі наявної системи поділу освітніх компонентів на змістовні блоки). Зміст та структура освітньої програми обговорюється на засіданні кафедри або на семінарі (круглому столі) кафедри з внутрішніми

та зовнішніми стейкхолдерами (факт обговорення обов'язково фіксується документально).

Зміст освітньої програми обговорюється на засіданні кафедри або на методичному семінарі кафедри разом з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами (факт обговорення обов'язково фіксується документально).

Освітня програма має таку структуру:

- титульний аркуш;
- лист погодження;
- передмова;
- профіль освітньої програми;
- перелік компонент освітньої програми та їх логічна послідовність;
- форма атестації здобувачів вищої освіти;
- матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми;
- матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми.

Титульний аркуш

При заповненні титульного аркушу освітньої програми потрібно вказати повну назву освітньої програми (найменування спеціальності (спеціалізації за наявності)).

При проектуванні назви освітньої програми потрібно врахувати, що формулювання повинно мати ознаки (ключові слова) назви відповідної спеціальності (спеціалізації) та можливий її повний збіг з назвою в інших ЗВО.

У назві освітньої програми також можуть зазначатись:

- назва типу програми за Міжнародною стандартною класифікацією освіти;
- назви професій та професійних назв робіт за Національним класифікатором України «Класифікатор професій ДК 003:2010» або нових професій, які систематично пропонуються в оголошеннях роботодавців, чи за існування інших переконливих доказів існування нових професій, що будуть користуватися попитом у майбутньому і для яких здійснюватиметься підготовка здобувачів освіти в межах цієї освітньої програми (якщо освітня програма спрямована на підготовку фахівців з присвоєнням відповідних професійних кваліфікацій);
- назви ключових спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, які відображені в стандарті (проекті стандарту) вищої освіти і є характерними саме для цієї освітньої програми, форми здобуття освіти, року набору тощо.

У дужках може зазначатись власна назва освітньої програми. Необхідно уникати конфлікту назв, зокрема не використовувати повністю або частково назви інших галузей освіти та спеціальностей (включаючи застарілі назви спеціальностей).

Не допускається використання однакових чи майже однакових назв освітніх програм за різними спеціальностями.

На титульному аркуші також вказуються:

- відповідність освітньої програми рівню вищої освіти (перший/другий/третій);
- шифр та найменування спеціальності та галузі знань відповідно до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 року № 266 зі змінами.

Передмова

При заповненні передмови надати інформацію про гаранта освітньої програми (керівника робочої групи) і членів робочої групи, вказавши науковий ступінь, вчене звання, посаду за основним місцем роботи та посаду в СУРА (якщо це має місце у форматі

сумісництва). До членів робочої групи з розробки опису освітньої програми обов'язково включаються на правах партнерів зовнішні стейкхолдери (роботодавці). Зовнішніми стейкхолдерами надаються відгуки-пропозиції щодо запровадження освітньої програми, які докладаються до опису освітньої програми з підписом стейкхолдера завіреного печаткою на основному місці роботи.

Вимоги до гаранта освітньої програми наведені у «Положенні про гаранта освітньої програми СУРА», затвердженого в установленому порядку та введеного в дію наказом ректора.

Профіль освітньої програми

Профіль ОП є коротким (обсягом до 2 сторінок), його основне призначення – виразити найбільш суттєву інформацію про освітню програму. Він визначає місце ОП на академічній карті, або в тематиці наукових досліджень.

Профіль програми визначає предметну область, до якої належить дана ОП, її рівень (перший, другий, третій цикли) та специфічні особливості даної програми, які відрізняють її від інших подібних програм.

Загальна інформація:

– повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу.

Вказується назва закладу вищої освіти та повна назва факультету (інституту), в якому реалізується освітня програма.

– ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу.

Вказується ступінь вищої освіти та повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються в разі успішного завершення даної освітньої програми.

– офіційна назва освітньої програми.

Вказується назва освітньої програми та спеціалізація (в разі наявності).

– тип диплому та обсяг освітньої програми.

Вказується тип диплому – одиничний, подвійний, спільний. Обсяг вказується в кредитах ЄКТС, термін навчання – в роках.

Приклад: Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 4 місяці.

– акредитаційна інституція (заповнюється у разі наявності акредитації освітньої програми).

Вказується назва акредитаційної інституції Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (Національне агентство), українські агенції, що акредитовані Національним агентством, Державна акредитаційна комісія України чи іноземне акредитаційне агентство, яке включено до чинного переліку, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України).

– період акредитації.

Вказується період акредитації освітньої програми (спеціальності) (термін дії сертифікату). Також вказується первинна акредитація/чергова акредитація.

– цикл/рівень.

Вказуються рівні відповідності. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій України (далі – НРК України). Другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню НРК України. Третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень відповідає дев'ятому кваліфікаційному рівню НРК України.

– передумови.

Зазначаються вимоги до попередньої освіти. За необхідності - обмеження переходу на дану освітню програму.

Приклад: Наявність ступеня бакалавра.

– форма навчання.

Вказується форма навчання інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева); дуальна чи їхнє поєднання.

– мова(и) викладання.

Вказується мова навчання – «українська», «іноземна».

– інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми.

Інформація надається на офіційних сайтах університету, факультету (інституту).

Цілі освітньої програми

Формулювання цілей освітньої програми має відповідати на такі питання:

- в чому полягають особливості (унікальність) цієї програми та як вони визначаються її цілями;
- як цілі освітньої програми відповідають місії, візії та цінностям Університету;
- як для забезпечення конкурентоспроможності випускника враховано тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, запити роботодавців;
- як враховано досвід аналогічних вітчизняних та іноземних програм;
- як враховано галузевий та регіональний контекст.

Ціль освітньої програми потрібно визначати з урахуванням позицій та потреб зацікавлених сторін (стейкхолдерів). В разі, якщо вони різняться, приймається компромісне рішення щодо визначення цілі. Всі пропозиції та потреби стейкхолдерів повинні бути задокументовані під час проєктування або перегляду освітньої програми (протоколи, рішення, результати моніторингу тощо).

Ціль освітньої програми, що передбачає підготовку фахівців у сфері «регульованих професій», повинна бути більш уніфікованою, ніж для програми з гуманітарним та соціальним напрямом.

Характеристика освітньої програми

Предметна область (об'єкт діяльності, теоретичний зміст).

Вказується конкретна предметна область освітньої програми. Орієнтація освітньої програми.

Відповідно до Міжнародної стандартної класифікації освіти освітня програма може мати академічну або прикладну орієнтацію.

Профіль освітньої програми та спеціалізації (в разі наявності).

Зазначаються загальна/спеціальна освіта в галузі, теоретичний зміст в предметній області/спеціальності та ключові слова.

Особливості освітньої програми.

У даному розділі можуть бути зазначені вимоги до міжнародної мобільності; обов'язкових виробничих практик тощо; відмінності та подібності освітньої програми та аналогічних вітчизняних, іноземних програм; відповідність результатів навчання за освітньою програмою результатам навчання, запропонованим стандартом вищої освіти (за наявності). Також вказується умотивованість розбіжностей у результатах навчання, сформульованих в освітній програмі, результатам навчання, запропонованим стандартом вищої освіти; відповідність результатів навчання вимогам, які визначені в Національній рамці кваліфікацій України.

Приклад: обов'язковий семестр міжнародної мобільності; реалізується англійською мовою; вимагає спеціальної практики тощо.

Також можуть вказуватися узгодженість даної освітньої програми із програмами інших країн, експериментальний характер освітньої програми та інші особливості в рамках Закону України «Про вищу освіту» в контексті академічної мобільності.

Придатність випусників до працевлаштування та подальшого навчання

Придатність до працевлаштування.

Коротко вказуються види діяльності, професійні назви робіт відповідно до Класифікатора професій ДК 003:2010.

Подальше навчання.

Вказуються можливості щодо продовження навчання на наступному рівні вищої освіти.

Приклад: Для освітнього ступеня бакалавр – продовження навчання здобувачів вищої освіти для отримання освітнього ступеня магістр. Для освітнього ступеня магістр – продовження навчання здобувачів вищої освіти для отримання першого наукового ступеня доктора філософії.

Викладання та оцінювання

Викладання та навчання (методи, методики, технології, інструменти та обладнання).

Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в освітній програмі. При формуванні методів викладання необхідно дотримуватись принципів студентоцентризму та академічної свободи. Обрані підходи викладання повинні сприяти досягненню цілей та програмних результатів навчання, вказаних у освітній програмі.

Приклад: студентоцентрований підхід у навчанні, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, комбінація лекцій, лабораторних, практичних занять із розв'язанням ситуаційних завдань та з використанням кейс-методів, ділових ігор, міждисциплінарних тренінгів, що розвивають комунікативні та лідерські навички й уміння працювати в команді, виконання проектів, дослідницькі лабораторні роботи, тестування на паперовому/електронному носію, підготовка бакалаврської або магістерської кваліфікаційної роботи.

Оцінювання.

Вказуються форми (методи) оцінювання. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти повинні бути чіткими, зрозумілими, давати можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому. В процесі реалізації освітньої програми форми контрольних заходів та критерії оцінювання мають оприлюднюватися заздалегідь.

Приклад: екзамени, практика, есе, презентації, поточний контроль, практичні та семінарські заняття, проектна робота, кваліфікаційний екзамен, захист бакалаврської, магістерської роботи, тощо.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність.

Визначається шляхом конкретизації інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей даної освітньої програми.

Загальні компетентності (ЗК).

Перелік загальних компетентностей освітньої програми визначається стандартом вищої освіти спеціальності і є обов'язковим та обираються додаткові з переліку загальних компетентностей проекту Тюнінг із урахуванням особливостей конкретної освітньої програми та стратегічно-концептуальних аспектів розвитку Університету;

Фахові компетентності (ФК).

Фахові компетентності визначаються з урахуванням рівнів Національної рамки кваліфікацій України (знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність).

Перелік фахових компетентностей, затверджений стандартом вищої освіти спеціальності є обов'язковим для освітньої програми в межах даної спеціальності, до якого

додаються компетентності визначені розробниками, що забезпечує профільність та унікальність освітньої програми.

У разі відсутності затвердженого стандарту вищої освіти інформацію щодо переліку фахових компетентностей рекомендовано використовувати з проекту стандарту вищої освіти спеціальності та НРК України.

Програмні результати навчання

Програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності. Стандарт визначає нормативний зміст підготовки – від 15 до 20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями.

Програмні результати навчання, визначені закладом вищої освіти, рекомендовано класифікувати за такими категоріями: «Знання та розуміння», «Застосування знань та розуміння».

Основні вимоги до формування програмних результатів навчання:

- повинні забезпечуватися обов'язковими та вибічковими освітніми компонентами;
- повинні визначатися з урахуванням пропозицій та потреб зацікавлених сторін (роботодавців та здобувачів вищої освіти);
- повинні враховувати галузевий та регіональний контекст;
- досягнення програмних результатів навчання мають чітко відповідати загальним компетентностям, передбаченим стандартами вищої освіти спеціальності та забезпечуватися дисциплінами гуманітарного, соціального спрямування тощо.
- у разі відсутності стандартів вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати НРК України для відповідного кваліфікаційного рівня.

Для освітніх програм третього рівня вищої освіти при формуванні програмних результатів навчання враховуються вимоги стандартів вищої освіти спеціальності (за наявності) та вимоги дев'ятого рівня НРК України, в яких визначено, що особа із ступенем доктора філософії повинна мати «здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики».

Освітня програма повинна забезпечити комплексні знання релевантної наукової літератури за спеціальністю, а дисертаційне дослідження повинне включати наукову новизну. При вузькоспеціалізованій підготовці на третьому освітньо-науковому рівні допускається забезпечення результатів навчання через надання доступу до дисциплін вільного вибору, зокрема через партнерські угоди з іншими закладами вищої освіти чи науковими установами, стажування або спеціалізовані курси (зарахування кредитів ЄКТС, опанованих в інших установах організаціях), однак не більше 25% обсягу освітньої програми.

Вирішення питання щодо модуляризації освітньої програми

Модуль – навчальний компонент (навчальна дисципліна) освітньої програми, у якій кожний такий компонент містить однакову або кратну кількість кредитів ЄКТС. У різних країнах, освітніх документах модуль може означати компонент освітньої програми, курс, навчальну дисципліну, групу навчальних дисциплін.

Модуляризація – підхід до побудови освітньої програми, при якому її компоненти (курси/навчальні дисципліни) мають однаковий або кратний вимір.

За проектом «Tuning» та Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою рекомендовано такі варіанти кредитних вимірів: 5-10-15 або 6-9-12-15.

В модульній системі кожній одиниці курсу може відповідати різна кількість кредитів, проте загальна кількість кредитів за повний навчальний рік має складати 60. В модульній системі курсовим одиницям/модулям призначається фіксована кількість кредитів, наприклад,

5, або кратне п'яти число.

Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення

Вказується кадрове забезпечення, що відповідає вимогам чинного законодавства; можливість участі закордонних фахівців; залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу за даною освітньою програмою (залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців тощо).

При формуванні кадрового складу для якісної реалізації освітньої програми необхідно врахувати кваліфікацію науково-педагогічних працівників, яка забезпечила б досягнення цілі та програмних результатів навчання.

Для якісної реалізації освітньої програми третього рівня необхідно забезпечити повноцінну освітню і наукову підготовку аспіранта. Зокрема, допускається призначення більше ніж одного наукового керівника (наприклад із закордону), якщо це можливо, та буде сприяти якості підготовки. Окрім того, науковий керівник повинен бути активним дослідником, мати публікації з теми, що і у аспіранта, результати його наукової роботи повинні публікуватися (або практично впроваджуватися) не рідше, ніж раз на два роки (одноосібно або в співавторстві). Не допускаються до наукового керівництва здобувачів вищої освіти особи, які були притягнуті до відповідальності за порушення академічної доброчесності.

Матеріально-технічне забезпечення

Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного, програмного забезпечення, які можуть гарантувати досягнення визначених освітньою програмою програмних результатів навчання та цілі програми.

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Вказуються специфіка інформаційного та навчально-методичного забезпечення, які можуть гарантувати досягнення визначених освітньою програмою цілі та програмних результатів навчання.

При проектуванні освітньо-наукових програм необхідно врахувати, що аспіранти повинні забезпечуватися можливістю проведення, апробації, обговорення проміжних результатів наукових досліджень відповідно до його тематики, зокрема проведення конференцій, презентацій, колоквиумів, семінарів, використання лабораторного обладнання тощо.

Академічна мобільність

Національна кредитна мобільність.

Вказуються укладені угоди із закладами вищої освіти України про академічну мобільність, подвійне дипломування тощо.

Міжнародна кредитна мобільність.

Вказуються укладені угоди про міжнародну академічну мобільність.

Приклад: Еразмус+КІ (Еразмус+ є програма Європейського Союзу, що підтримує проекти, партнерства, заходи і мобільність у сфері освіти. Програма Еразмус+ за напрямком КІ – навчальна/академічна мобільність вищої освіти, яка має на меті сприяти міжнародній мобільності здобувачів вищої освіти, викладачів та працівників вищих навчальних закладів.

Роль Університету у забезпеченні академічної мобільності

Вказується організація індивідуальних можливостей академічної мобільності; укладені угоди про подвійне дипломування; укладені угоди із закордонними закладами вищої освіти, участь у міжнародних проектах, які передбачають навчання і стажування здобувачів вищої освіти.

Освітньо-науковою програмою третього (освітньо-наукового) рівня повинно передбачатись залучення здобувачів вищої освіти до міжнародної академічної спільноти, зокрема через виступи за кордоном на міжнародних конференціях за своєю тематикою, стажування за кордоном (щонайменше один раз), міжнародні публікації в академічних

журналах результатів досліджень (бажано англійською мовою).

Навчання іноземних здобувачів вищої освіти

Вказуються умови та особливості освітньої програми в контексті навчання іноземних громадян (вся нормативна документація має бути доступною для іноземних громадян англійською мовою).

Перелік компонент освітньої програми

При заповненні Переліку компонент освітньої програми необхідно відобразити обов'язкові та рекомендовані компоненти вільного вибору освітньої програми (або посилання на каталог дисциплін вільного вибору з визначеним гарантом відсотковим співвідношенням для фахового каталогу). Потрібно вказати кількість кредитів, які заплановані на компоненту та форму підсумкового контролю.

До компонент освітньої програми відносяться: навчальні дисципліни; курсові проекти (роботи); практики; кваліфікаційний екзаме́н; кваліфікаційна робота.

При формуванні змісту освітніх компонентів, рекомендовано передбачити наявність складових, що спрямовані на формування соціальних навичок (soft skills).

Структурно-логічна схема освітньої програми

При відображенні структурно-логічної схеми освітньої програми необхідно надати короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми. Рекомендується представляти у графічному вигляді.

Форма атестації здобувачів вищої освіти

Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації та документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження. Форми атестації вказують відповідно до затвердженого стандарту вищої освіти (за наявності). Університет має право вводити додаткові форми атестації здобувачів вищої освіти, що не передбачені стандартом.

Атестація здобувачів вищої освіти освітніх ступенів бакалавр та магістр може проводитися у вигляді Єдиного державного кваліфікаційного екзаме́ну. Перелік спеціальностей, за якими проводиться єдиний державний кваліфікаційний екзаме́н для здобуття ступеня магістра, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 354 «Про затвердження переліку спеціальностей, за якими проводиться єдиний державний кваліфікаційний іспит для здобуття ступеня магістра».

Приклад: Атестація випускників освітньо-професійної програми проводиться у формі кваліфікаційного екзаме́ну, захисту кваліфікаційної (дипломної) роботи та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому освітнього ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації: Магістр ....

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

При заповненні матриці необхідно:

– по горизонталі зазначаються коди обов'язкових компонент (ОК) та вибіркового компонентів (ВК);

– по вертикалі зазначаються всі програмні компетентності.

На перетині позначкою «х» визначається взаємозв'язок між освітніми компонентами та отриманими програмними компетентностями. Слід врахувати, що одна й та сама компетентність може відповідати різним компонентам освітньої програми.

Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

При заповненні матриці:

– по горизонталі зазначаються коди обов'язкових компонент (ОК) та вибіркового компонентів (ВК);

– по вертикалі зазначаються всі програмні результати навчання.

На перетині позначкою «х» визначається взаємозв'язок між освітніми компонентами та програмними результатами навчання.

Таким чином, у матриці повинна відобразитися відповідність певного освітнього компоненту до досягнень тих чи інших програмних результатів навчання. Кожний програмний результат навчання повинен бути обов'язково охоплений нормативною частиною освітньої програми та підкріплений вибірковою частиною.

Особливості формування освітніх компонент освітньо-наукової програм третього рівня (доктор філософії)

Освітньо-наукова програма третього рівня (доктор філософії) складається з освітньої та наукової складових і є основою для формування здобувачем індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми).

Освітньо-наукова програма для здобувача вищої освіти третього рівня має включати не менше чотирьох блоків компетентностей, які визначені Національною рамкою кваліфікації (НРК) України:

Перший блок – компетентності знань зі спеціальності

Освітні компоненти цього блоку повинні забезпечувати проведення здобувачем досліджень, сприяти засвоєнню основних концепцій, розуміння теоретичних та практичних проблем, оволодіння термінологією за обраною спеціальністю в обсязі кредитів ЄКТС, визначеному стандартом вищої освіти. Освітні компоненти мають відповідати науковим інтересам здобувача, а саме: зміст навчання мінімум однієї освітньої компоненти повинен бути пов'язаний з тематикою наукового дослідження (науковою компонентою) здобувача наукового ступеня доктора філософії.

Другий блок – загальнонаукові (філософські) компетентності

Освітні компоненти цього блоку повинні забезпечувати формування системного наукового світогляду, професійної етики, загального культурного кругозору, розуміння теоретичних засад наукового пошуку, методології наукових досліджень, тощо. Обсяг кредитів ЄКТС освітніх компонент визначено стандартом вищої освіти.

Третій блок – компетентності універсальних навичок

Освітні компоненти повинні забезпечувати набуття універсальних навичок дослідника, таких як:

- презентувати результати наукового дослідження письмово та усно українською мовою;
- застосовувати новітні технології роботи з інформацією у науковій діяльності;
- організовувати та проводити навчальні заняття;
- управляти науковими проектами тощо.

Таким чином, сформовані навички повинні забезпечувати повноцінну підготовку аспірантів до дослідницької та викладацької діяльності.

Обсяг кредитів ЄКТС освітніх компонент даного блоку визначено стандартом вищої освіти.

Четвертий блок – мовні компетентності

Освітні компоненти повинні забезпечувати достатній рівень володіння іноземними мовами для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності (володіння здобувачем наукового ступеня доктора філософії письмовою і усною англійською мовою на рівні не нижче рівня B-2 або на рівні C-1). Обсяг кредитів ЄКТС освітніх компонент цієї групи визначено стандартом вищої освіти.

4. РЕАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Початком реалізації освітньої програми є набір здобувачів вищої освіти. Відповідальними за набір на освітню програму є безпосередньо гарант програми, завідувач випускової кафедри та група забезпечення спеціальності.

Гарант та група забезпечення освітньої програми несуть відповідальність за якість реалізації освітніх компонентів освітньої програми. Гарант періодично проводить моніторинг якості освіти та її перегляд освітньої програми. За виконання освітніх програм в межах спеціальності відповідає група забезпечення спеціальності (згідно з Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності).

4.1. Оцінювання якості освітньої програми

Оцінювання якості освітньої програми може бути зовнішнім та внутрішнім.

Зовнішнє оцінювання освітньої програми проводиться Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, відповідно до «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», а також може проводитися українськими агенціями, що акредитовані Національним агентством чи іноземними акредитаційними агентствами. Перелік іноземних акредитаційних агентств та агентств із забезпечення якості вищої освіти, які видають сертифікати про акредитацію освітніх програм, що визнаються в Україні, регламентований розпорядженням Кабінету Міністрів України.

Внутрішнє оцінювання якості реалізації освітньої програми відбувається в Університеті через процедури внутрішнього моніторингу та її перегляду.

4.2. Моніторинг освітньої програми

Задля досягнення встановленої мети освітньої програми та її відповідності потребам здобувачів вищої освіти і суспільства в Університеті проводиться моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм.

Процедури постійного моніторингу та перегляду освітніх програм сприяють їхньому безперервному вдосконаленню, гарантують високий рівень надання освітніх послуг.

Усі учасники процесу реалізації освітньої програми з визначеною періодичністю та відповідно до своїх повноважень беруть участь у моніторингу та, за необхідності, в її перегляді. Ініціатори, учасники, терміни проведення, а також відповідні методи та інструменти моніторингу освітніх програм визначені у «Положенні про внутрішній моніторинг вищої освіти та освітньої діяльності в Національному авіаційному університеті».

4.3. Перегляд освітньої програми

Перегляд освітніх програм в Університеті проводиться щорічно (або два рази на рік за належної аргументації) за результатами моніторингу:

- по завершенню реалізації освітнього компоненту;
- по завершенню підсумкових атестацій здобувачів вищої освіти;
- за результатами вступної кампанії;
- за рішенням Ради з якості університету;
- після введення в дію нормативних документів університету, які регламентують процеси пов'язані з проектуванням та реалізацією освітніх програм;
- після введення в дію затверджених стандартів вищої освіти (професійних стандартів).

4.3.1. Перегляд освітньої програми може здійснюватися на підставі експертного висновку галузевої експертної ради (далі – ГЕР) та звіту експертів Національного агентства забезпечення якості вищої освіти.

4.3.2. Ініціаторами процедури перегляду є безпосередні учасники реалізації освітньої програми, внутрішні та зовнішні стейкхолдери. Підстави, форма та ініціатори внесення пропозицій щодо перегляду освітньої програми з урахуванням рівня інституційної структури системи внутрішнього забезпечення якості СУРА (згідно з «Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності Східноєвропейського університету імені Рауфа Аблязова»).

4.3.3. У результаті аналізу та обговорення пропозицій щодо перегляду освітніх програм на всіх рівнях приймаються відповідні рішення:

4.3.3.1. Внесення змін в **освітні компоненти** (робочі програми навчальних дисциплін, зміст курсових проектів (робіт) та зміст кваліфікаційних робіт, програми практик, програми кваліфікаційних екзаменів тощо) відбувається на підставі результатів моніторингу відповідно до документованої процедури «Порядок внесення змін у документацію» за умови, якщо результати перегляду не впливають та не потребують внесення змін в опис освітньої програми. Зокрема, щорічно переглядається зміст освітніх компонент щодо їх актуальності та відповідності зовнішнім умовам ринку праці, стандартам тощо.

4.3.3.2. Внесення змін в опис освітньої програми реалізується на підставі результатів оцінювання якості її реалізації, зокрема:

- вилучення освітніх компонент (навчальних дисциплін);
- запровадження нових обов'язкових дисциплін;
- перенесення дисциплін на інший курс;
- розширення переліку дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти тощо;
- та за наступних умов:
- зміна кредитів освітніх компонентів;
- зміна терміну навчання, обсягу програми;
- зміна форми контролю (наприклад екзамен на залік);
- зміни в розділі «Ресурсне забезпечення реалізації програми»;
- зміни в розділі «Академічна мобільність»;
- зміни в «Структурно-логічній схемі освітньої програми»;
- зміна гаранта та/або члена робочої групи, вилучення/додавання члена робочої групи (наприклад звільнення науково-педагогічного працівника з університету);
- додавання (вилучення) однієї з форм підсумкової атестації;

- зміна назви та кількості освітніх компонентів (з наступним внесенням змін у матриці);
- зміни в «Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми»;
- зміни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентами освітньої програми».

Внесення змін в опис ОП є допустимим за умови не більше 25% від її загального обсягу за весь період дії програми. За інших умов передбачено процедуру перезатвердження з випуском нової редакції ОП.

4.3.3.3. Обов'язкове перезатвердження у зв'язку з **формуванням нової редакції освітньої програми** можливе за наступних умов:

- експертний висновок ГЕР, звіт експертів наслідком якого можуть бути внесені зміни в освітню програму;
- зміна зовнішніх нормативних документів, що регулюють провадження освітньої діяльності (Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту» зі змінами), затвердження стандартів вищої освіти, Постанови Кабінету Міністрів, зміни у Національній рамці кваліфікацій, Класифікаторі професій ДК 003:2010 тощо;

- обґрунтовані рекомендації (пропозиції) зовнішніх стейкхолдерів щодо реалізації освітньої програми в частині зміни програмних компетентностей, програмних результатів навчання;
- додавання/вилучення спеціалізацій;
- кількість змін в описі освітньої програми перевищує 25% від загального її обсягу.
- Процедура перезатвердження освітньої програми передбачає:
  - підготовку гарантом порівняльної таблиці змін до проєкту нової редакції освітньої програми;
  - погодження студентської ради або наукового товариства студентів, докторантів та молодих вчених;
  - публічне обговорення зі стейкхолдерами, зокрема розміщення на сайті Університету/факультету/кафедри нової редакції проєкту освітньої програми;
  - затвердження на Вченій раді Університету.

На титульному аркуші перезатвердженої освітньої програми вказується наступна версія документа.

За всіх інших умов, в тому числі зміна назви чи типу освітньої програми, розробляється нова освітня програма.

Після проведення процедури перегляду освітньої програми усі зацікавлені сторони обов'язково інформуються щодо прийнятого рішення (оприлюднення на офіційних інформаційних ресурсах Університету).

4.3.3.4. *Призупинення* реалізації освітньої програми

За обставин, при яких подальша реалізація освітньої програми є неможливою або не доцільною, необхідно призупинити освітню програму шляхом припинення набору здобувачів вищої освіти на перший курс.

У такому випадку завідувач кафедри, гарант та члени робочої групи готують обґрунтування щодо призупинення набору здобувачів вищої освіти на освітню програму.

При формуванні обґрунтування необхідно:

- вказати, які фактори впливали (ненезбитковість, негативні відгуки здобувачів/випускників, негативні відгуки роботодавців, у яких працюють випускники, відсутність кваліфікованих кадрів для підтримки освітньої програми або мала кількість набору здобувачів);
- визначити та погодити наслідки призупинення реалізації програми зі стейкхолдерами (роботодавцями, здобувачами, батьками, науково-педагогічними працівниками);
- підготувати аналітичну інформацію щодо моніторингу реалізації програми за попередні роки, а також відомості щодо зміни у нормативних документах, що регулюють питання змісту освіти за відповідною спеціальністю, зокрема прийняття нових освітніх та професійних стандартів вищої освіти України;

Вчена рада Університету може прийняти рішення щодо призупинення набору на освітню програму та визначення стратегії подальшого навчання здобувачів вищої освіти старших курсів.

5. ЗАКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

5.1. Освітня програма може бути закрита та вилучена з переліку освітніх програм,

що реалізуються в Університеті, за таких умов:

- набір здобувачів вищої освіти на освітню програму було попередньо призупинено/здійснено випуск;
- результати моніторингу реалізації освітньої програми свідчать про низький рівень зацікавленості у програмі внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів (негативні відгуки здобувачів вищої освіти/випускників, негативні відгуки роботодавців, у яких працюють випускники тощо);
- відсутність необхідного кадрового, інформаційного та навчально-методичного, матеріально-технічного забезпечення;
- у результаті змін у нормативних документах (стандартах вищої освіти тощо), що унеможливають реалізацію програми;
- збитковість програми у сукупності з іншими факторами;
- відсутність набору здобувачів вищої освіти на програму протягом 2-х навчальних років поспіль;

5.2. Всі перелічені критерії можуть бути висвітлені в обґрунтуванні закриття освітньої програми, яке готує гарант, робоча група та завідувач кафедри, де реалізується освітня програма. Закриття програми обов'язково погоджується з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами з урахуванням можливих наслідків.

6. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Навчальний план – це основний нормативний документ закладу вищої освіти, що визначає організацію освітнього процесу підготовки фахівців, який складається на підставі освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми за відповідним освітнім стандартом вищої освіти, розроблених та затверджених відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та відповідно до рішень Вченої ради СУРА.

6.1. Структура навчального плану

6.1.1. Основними структурними елементами навчального плану є:

- загальні реквізити;
- графік освітнього процесу;
- зведений бюджет часу;
- перелік назв і обсяг практичної підготовки;
- форми атестації випускників;
- план освітнього процесу;

Для забезпечення єдиних вимог щодо оформлення навчальний план складається на суцільному аркуші за формою, що є уніфікованою для відповідних рівнів вищої освіти всіх спеціальностей університету.

6.1.2. До загальних реквізитів навчального плану належать:

- назва закладу вищої освіти (Східноєвропейському університеті імені Рауфа Аблязова);
- галузь знань (шифр і назва галузі знань);
- спеціальність (шифр і назва спеціальності);
- назва освітньої програми (вказується точна назва ОП),
- освітня кваліфікація (відповідно до ст. 5 Закону «Про вищу освіту» повинна відповідати стандартам вищої освіти України)

- назва спеціалізації (за наявності),
- освітній ступінь;
- рівень вищої освіти;
- термін навчання;
- форма навчання.

Графік освітнього процесу визначає календарні терміни семестрів, навчальних занять, екзаменаційних сесій, практик, канікул на кожний рік навчання за певною освітньою програмою; підготовки атестаційних робіт, випускної атестації студентів. На основі навчальних планів в університеті розробляється таблиця зведеного бюджетного часу (у тижнях) на кожний навчальний рік.

Зведений графік освітнього процесу за різними формами навчання, термінами навчання та програмами підготовки щорічно розробляється навчально-організаційним відділом університету і затверджується проректором з навчально-організаційної роботи.

Організація освітнього процесу за денною, заочною та дистанційною формою навчання відбувається за семестровою системою.

Навчальний рік в університеті розпочинається з вересня і включає: 2 семестри, які складаються з: теоретичного навчання, яке завершується екзаменаційними сесіями, практики, канікули. Сукупна тривалість теоретичного навчання, екзаменаційних сесій, практик, атестації впродовж навчального року (курсу) складає 40 тижнів.

Тривалість канікул на навчальний рік (крім випускного) - не менше 8 тижнів, але не більше, як 12 тижнів.

Тривалість теоретичного навчання, як правило, складає 32 тижні на навчальний рік, але може бути змінена у випадку проведення атестації.

Тривалість екзаменаційної сесії, як правило, складає 2 тижні.

Для проведення кожної форми підсумкової атестації (атестаційний екзамен, комплексний екзамен, захист кваліфікаційної роботи) у графіку освітнього процесу виділяється 2 тижні (3 кредити ЄКТС).

У випадку, якщо навчальним планом передбачений обов'язковий захист кваліфікаційної роботи, у графіку освітнього процесу має бути виділений час для її виконання (не менше, як 4 тижні (6 кредитів ЄКТС)).

Практична підготовка з відривом від навчання, яка є обов'язковим компонентом обов'язкової частини ОПП підготовки, як правило, складає 4 тижні на рік (6 кредитів ЄКТС).

Основою для розробки ОПП і навчальних планів випусковими кафедрами є:

- 1) перелік компетентностей здобувача вищої освіти (ЗВО);
- 2) нормативний зміст підготовки ЗВО;
- 3) форми атестації ЗВО;
- 4) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності) або кваліфікаційних характеристик працівників.

Навчальний план складається з двох розділів: 1 – Обов'язкові компоненти освітньої програми; 2 – Вибіркові компоненти освітньої програми). Обсяг обов'язкових компонентів повинен складати не більше 75 % від загального обсягу кредитів ЄКТС. Обсяг вибіркового компонентів, відповідно не менше 25% від загального обсягу кредитів ЄКТС.

Загальна кількість кредитів ЄКТС на навчальний рік становить – 60 кредитів, відповідно в семестр – 30 кредитів ЄКТС.

Кількість навчальних дисциплін (обов'язкових та вибіркового, з урахуванням практик та

курсів робіт) має складати не більше 16-ти на рік, відповідно, не більше 8-ми на семестр.

Оптимальний обсяг однієї обов'язкової навчальної дисципліни на семестр має становити 5-6 кредитів ЄКТС.

Курсова робота (курсний проєкт) можуть виділятися окремою позицією в навчальному плані (орієнтовний обсяг – 3 кредити ЄКТС) та враховуватися в число 16 дисциплін на рік. Кількість курсових робіт (курсних проєктів) не повинна перевищувати одну на семестр.

Орієнтовний обсяг аудиторних годин в одному кредиті ЄКТС з кожної дисципліни має становити від 33% - до 50% від загального числа годин.

До переліку обов'язкових дисциплін за ОС «бакалавр» включаються дисципліни, що формують компетентності з історії та культури України, філософії, української та іноземної мови із загальним обсягом не менше 12 кредитів ЄКТС, якщо відповідні дисципліни не є профільними.

Обсяг однієї вибіркової навчальної дисципліни має становити не менше 4 кредитів ЄКТС.

Процедура вибору студентами вибірових навчальних дисциплін регламентується внутрішнім Положенням «Про порядок та умови обрання студентами вибірових навчальних дисциплін» (від 21.12.2020 р.)

7.1 Вимоги до складання навчального плану магістерського/освітньо-наукового (третього) рівня освіти

6.1.3. Загальний обсяг освітньо-професійної програми магістерського рівня освіти становить 90-120 кредитів ЄКТС, освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС.

6.1.4. Обов'язкова частина навчального плану для магістерського рівня становить 75% (в.ч. теоретичне навчання має становити близько 40% від загального обсягу кредитів ЄКТС та 35% – практична складова підготовки).

6.1.5. Вибіркова частина плану складає не менше 25% від загального обсягу, з яких на підготовку за вибіровим блоком дисциплін передбачається 18 кредитів ЄКТС (для розширених освітніх програм).

6.1.6. Обсяг аудиторних занять здобувачів вищої освіти денної форми навчання на магістерському рівні навчання становить не більше 12-14 годин на тиждень з розрахунку не більше 8 аудиторних годин на кредит.

6.1.7. Практична підготовка повинна складати не менше 20% від загального обсягу програми.

6.1.8. Дослідницька складова освітньо-наукової програми має становити не менше 30%. Зокрема для підготовки магістерської кваліфікаційної роботи встановлюється обсяг не менше 10% від загального обсягу програми.

На основі навчального плану у визначеному закладом вищої освіти порядку розробляються та затверджуються індивідуальні навчальні плани студентів, що мають містити, у тому числі, обрані здобувачами вищої освіти навчальні дисципліни.

Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план окремо для кожної спеціальності, рівня вищої освіти та форми навчання.

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор СУРА

_____ **І.Б.Чудаєва**
« ____ » _____ **202__ р.**

ОСВІТНЬО –ПРОФЕСІЙНА (ОСВІТНЬО-НАУКОВА) ПРОГРАМА

« _____ »
(найменування освітньої програми)

Першого (бакалаврського)/другого (магістерського)/третього(освітньо-наукового) рівня вищої освіти

за спеціальністю _____
(шифр та найменування спеціальності)

галузі знань _____
(шифр та найменування галузі)

Кваліфікація _____

Затверджено Вченою радою

Східноєвропейського університету

імені Рауфа Аблязова

Голова Вченої ради

_____ від _____ 20
протокол № _____ р.

Черкаси 202__ р.

Приклад оформлення верхньої частини листа погодження за умови відсутності затвердженого стандарту вищої освіти:

ДІЄ ЯК ТИМЧАСОВА ДО ВВЕДЕННЯ СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
УКРАЇНИ

**ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної(освітньо-наукової) програми**

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-організаційної
роботи СУРА

_____ (П.І.Б.)

« _____ » _____ 20__ р.

ПОГОДЖЕНО

Навчально-методичною радою СУРА
протокол № _____

від « _____ » _____ 20__ р.

Голова навчально-методичної ради
_____ (П.І.Б.)

ПОГОДЖЕНО

Кафедрою (найменування) протокол
засідання № _____

від « _____ » _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (П.І.Б.)

ПОГОДЖЕНО

Студентською радою СУРА/ (Радою молодих
вчених СУРА) протокол № _____

від « _____ » _____ 20__ р.

Голова

_____ (П.І.Б.)

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми (спеціальності _____) у складі:

ГАРАНТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ:

П.І.Б. – (науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра....)_

(підпис)

ЧЛЕНИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

П.І.Б. – (науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра....)_

(підпис)

П.І.Б. – (науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра....)_

(підпис)

П.І.Б. – (науковий ступінь, вчене звання, посада, кафедра....)_

(підпис)

П.І.Б. – (здобувач(і) вищої освіти) -

(підпис)

ЗОВНІШНІ СТЕЙКХОЛДЕРИ

П.І.Б. (науковий ступінь, вчене звання, посада Підприємство (організація, установа)

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (додаються).

(підпис)

1. Профіль освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми

Розділ 1. Загальна інформація		
1.1.	Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	
1.2.	Ступінь вищої освіти та назвакваліфікації мовою оригіналу	
1.3.	Офіційна назва освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми та спеціалізації (за наявності)	
1.4.	Тип диплому та обсяг освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми	
1.5.	Акредитайна інституція	
1.6.	Період акредитації	
1.7.	Цикл/рівень	
1.8.	Передумови	
1.9.	Форма навчання	
1.10.	Мова(и) викладання	
1.11.	Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми	
Розділ 2. Ціль освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми		
2.1.	Чітке та коротке формулювання(в одному-двох реченнях)	
Розділ 3. Характеристика освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми		
3.1.	Предметна область (Об'єкт діяльності, теоретичний зміст)	
3.2.	Орієнтація освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми	
3.3.	Основний фокус освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми та спеціалізації (за наявності)	
3.4.	Особливості освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми	
Розділ 4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання		
4.1.	Придатність до працевлаштування	
4.2.	Подальше навчання	
Розділ 5. Викладання та оцінювання		
5.1.	Викладання та навчання (методи, методики, технології, інструменти та обладнання)	

5.2.	Оцінювання	
Розділ 6. Програмні компетентності		
6.1.	Інтегральна компетентність (ІК)	
6.2.	Загальні компетентності (ЗК)	
6.3.	Фахові компетентності (ФК)	
Розділ 7. Програмні результати навчання		
7.1.	Програмні результати навчання	
Розділ 8. Ресурсне забезпечення реалізації програми		
8.1.	Кадрове забезпечення	
8.2.	Матеріально-технічне забезпечення	
8.3.	Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	
Розділ 9. Академічна мобільність		
9.1.	Національна кредитна мобільність	
9.2.	Міжнародна кредитна мобільність	
9.3.	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	

2. Перелік компонент освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент

Код н/д	Компоненти освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю	Семестр
1	2	3	4	5
Обов'язкові компоненти				
К1.				
К2.				
К3.				
..				
Загальний обсяг обов'язкових компонент:				
Загальний обсяг вибіркового компонент*:				
Загальний обсяг освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми				

*Вибіркові компоненти обираються здобувачами вищої освіти із загальноуніверситетського та фахового переліків вибіркового дисциплін Університету, які в свою чергу щороку оновлюються та затверджуються Навчально-методичною Радою СУРА. Методика формування переліків та процедура вибору вибіркового компонентів (навчальних дисциплін вільного вибору) наведені у Положенні.

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньо-професійної (наукової) програми

Компоненти Програмні Результати навчання	ОК1	ОК2	•	ОК n	ВК 1	ВК 2	•	ВК m
ПРН1								
ПРН 2								
•••								
ПРНк								

* Вибіркові компоненти обрані з загальноуніверситетського та фахового переліків вибірових дисциплін Університету мають також забезпечувати визначені програмні результати навчання (ПРН). Кількість вибірових компонент визначається виходячи із загального обсягу вибірових компонент (кредитів) освітньої програми.

ДОДАТОК 2 ГЛОСАРІЙ

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їхніх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом.

Акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти.

Атестація – це встановлення відповідності результатів навчання (наукової або творчої роботи) здобувачів вищої освіти вимогам освітньої (наукової, освітньо-творчої) програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Гарант освітньої програми – це науково-педагогічний або науковий працівник, який/яка працює в університеті за основним місцем роботи, несе відповідальність за якість освітньої програми, має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною чи спорідненою до освітньої програми спеціальністю або належний досвід роботи в галузі. Призначення, права та обов'язки гаранта освітньої програми відносяться до автономії закладу вищої освіти. Цей працівник може виступати гарантом лише однієї освітньої програми. Гарант освітньої програми може працювати на відповідній кафедрі або в будь-якому іншому університетському підрозділі.

Група забезпечення спеціальності – група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої та фахової передвищої освіти, післядипломної освіти для осіб з вищою освітою та осіб з освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності.

Група забезпечення освітньої програми (кадровий склад) – група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідають за виконання освітніх компонентів освітніх програм на певних рівнях вищої та післядипломної освіти для осіб з вищою освітою, які особисто беруть участь в освітньому процесі.

Галузь знань – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти широка предметна область освіти і науки, що об'єднує групу споріднених спеціальностей.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Індикативна собівартість – встановлений відповідно до Порядку формування мінімального розміру плати за навчання для здобуття вищої освіти на основі індикативної собівартості, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2020 р. №191, усереднений обсяг фактичних (касових) витрат певного надавача освітніх послуг за попередній календарний рік на одного розрахункового здобувача вищої освіти, що прямо пов'язані з наданням освітніх послуг з підготовки здобувачів вищої освіти на умовах державного (регіонального) замовлення. Індикативна собівартість використовується як індикатор мінімальної

вартості надання освітньої послуги одній фізичній особі - здобувачу вищої освіти і застосовується для встановлення надавачем освітніх послуг мінімального розміру плати за навчання для здобуття вищої освіти.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Компетентність – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.

Ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.

Мінімальний розмір плати за навчання для здобуття вищої освіти – мінімально допустима величина плати за навчання, що може бути встановлена надавачем освітніх послуг.

Незбитковість освітньої програми – встановлений усереднений обсяг фактичних (касових) (прямих та непрямих) витрат щодо надання освітніх послуг за окремою освітньою програмою протягом усього періоду навчання з урахуванням планового контингенту здобувачів вищої освіти освітньої програми. Незбитковість освітньої програми розраховується на базі індикативної собівартості освітньої послуги, яка розраховується відповідно до Порядку формування мінімального розміру плати за навчання для здобуття вищої освіти на основі індикативної собівартості, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2020 р. №191.

Проектна група освітньої діяльності (далі – проектна група) – це визначена наказом ректора університету група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідальні за започаткування освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти, фахової переддипломної освіти та післядипломної освіти для осіб з вищою освітою, і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеними ліцензійними умовами.

Професійний розвиток (підвищення кваліфікації) викладачів спрямований на здобуття ними «teaching skills», тобто викладацьких навичок, включно з різноманітними освітніми технологіями, здобуттям нового досвіду. Це завдання є частиною внутрішньої системи забезпечення якості освіти Національного авіаційного університету.

Університет повинен дбати про професійний розвиток свого професорсько-викладацького складу, формуючи відповідні програми на безоплатній основі. Така діяльність не потребує ліцензування, оскільки НАУ має можливість організувати підвищення кваліфікації самостійно або у співпраці з іншими закладами вищої освіти чи спеціалізованими організаціями та установами.

Професійна кваліфікація – це визнана кваліфікаційним центром, суб'єктом освітньої діяльності (зокрема, закладом вищої освіти), іншим уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дають змогу виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність.

Освітня діяльність – діяльність закладів вищої освіти, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу.

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма –

єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в своїх межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

Освітня кваліфікація – це визнана закладом вищої освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності та засвідчена відповідним документом про вищу освіту сукупність встановлених стандартом вищої освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей).

Робоча група з розробки освітньої програми (далі – робоча група) – це визначена наказом ректора університету група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідальні за провадження нової освітньої програми в межах ліцензованої спеціальності на певному рівні освіти, фахової переддипломної освіти та у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою, і відповідають кваліфікаційним вимогам визначеними ліцензійними умовами. У розробці освітньої програми беруть участь здобувачі вищої освіти, які навчаються за освітніми програмами цієї чи суміжної спеціальності різних освітніх рівнів.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонент.

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Спеціальність – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна галузь освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників.

Спеціалізація – складова спеціальності, що може визначатися закладом вищої освіти та передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм вищої або післядипломної освіти.

Силабус – це документ, який створюється для здобувача вищої освіти та закріплює взаємну відповідальність суб'єктів освітнього процесу (викладача і здобувача) в межах навчальної дисципліни. У силабусі відображається концептуальний перехід від «здобування знань» і «одержання практичних навичок» до формування програмних результатів навчання. В ньому представляються процедури (у т.ч. стосовно deadlines і принципів оцінювання), політика (включно з політикою академічної доброчесності) і зміст навчальної дисципліни. У силабусі навчальної дисципліни наводяться: мета, предмет вивчення, сформульовані вимірювані цілі (предметні результати навчання та компетентності), короткий зміст, інформаційне та матеріально-технічне забезпечення дисципліни, її пререквізити та пореквізити в структурно-логічній схемі підготовки, методологія оцінювання навчальних досягнень та правила зарахування пропущених занять тощо, а також додається інформація про викладача.

Студентоцентроване навчання – педагогічна технологія, яка передбачає:

- заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу;
- створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії;
- побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між

учасниками освітнього процесу.

Студентоцентризований підхід (student-centered approach) розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу. Даний підхід передбачає взаємоповагу між здобувачем вищої освіти і викладачем, можливість проектування власної траєкторії навчання, участь здобувачів вищої освіти у системі внутрішнього забезпечення якості закладу вищої освіти та процесах акредитації освітніх програм, наявність процедур реагування на скарги здобувачів вищої освіти та ін. Посилюється роль викладача як фасилітатора, котрий не лише читає лекції, а й організовує інтерактивне спілкування, сприяє особистісному розвитку студентів здобувачів вищої освіти, формує атмосферу взаєморозуміння і довіри.

Форми здобуття вищої освіти в Університеті – основними формами здобуття вищої освіти є інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева) та дуальна.

1. **Очна (денна, вечірня) форма здобуття вищої освіти** – це спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять та практичної підготовки не менше 30 тижнів упродовж навчального року.

2. **Заочна форма здобуття вищої освіти** – це спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти шляхом поєднання навчальних занять і контрольних заходів під час короткочасних сесій та самостійного оволодіння освітньою програмою в період між ними. Тривалість періоду між навчальними заняттями та контрольними заходами не може бути меншою, ніж один місяць.

3. **Дистанційна форма здобуття освіти** – це індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

4. **Мережева форма здобуття вищої освіти** – це спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою відбувається за участю закладу вищої освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах.

5. **Дуальна форма здобуття вищої освіти** – це спосіб здобуття освіти здобувачами денної форми, що передбачає навчання на робочому місці на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації обсягом від 25 відсотків до 60 відсотків загального обсягу освітньої програми на основі договору. Навчання на робочому місці передбачає виконання посадових обов'язків відповідно до трудового договору.

Якість вищої освіти – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

Soft skills («м'які навички», «соціальні навички» чи «навички успішності») дозволяють випускникам закладу вищої освіти бути успішними на своєму робочому місці. До soft skills відносять навички комунікації, лідерства, здатність брати на себе відповідальність, працювати в критичних умовах, вміння залагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості deadline (вчасного виконання поставлених завдань), здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення, креативність тощо. Іноді до соціальних навичок також відносять знання іноземних мов, в першу чергу – англійської мови. Заклад вищої освіти повинен мати власну політику стосовно розвитку soft skills у своїх здобувачів вищої освіти та викладачів.